

МА'NAVIYAT VA INSON QADRI

Ilmiy maslahatchi: Samatov Xurshid Ulmasjonovich

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot
texnologiyalari universiteti Samarqand filiali f.f.d. dotsent*

Rayimov Quvonchbek Zafar o'g'li

*Toshkent Axborot texnologiyalari universiteti Samarqand filiali 1 kurs
talabasi*

Annotatsiya. Mazkur maqolada ma'naviyat va inson qadri tushunchalarining mazmun-mohiyati, ularning o'zaro bog'liqligi, jamiyat taraqqiyotidagi o'rni hamda yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati keng yoritiladi. Tadqiqot davomida ma'naviy qadriyatlarning inson hayotiga ta'siri, shaxs kamolotida tutgan o'rni, inson qadrini yuksaltirishning ijtimoiy va axloqiy asoslari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilindi. Shuningdek, globallashuv sharoitida ma'naviyatni asrab-avaylash va rivojlantirish masalalari ham ko'rib chiqildi. Tadqiqotning asosiy maqsadi ma'naviyat va inson qadri tushunchalarini chuqur tahlil qilish hamda ularning jamiyat rivojidadagi o'rnini asoslab berishdan iborat.

Kalit so'zlar: ma'naviyat, inson qadri, qadriyat, jamiyat, barkamol shaxs, ma'naviy kamolot, tarbiya, insonparvarlik, axloq, ijtimoiy taraqqiyot.

Kirish. Ma'naviyat va inson qadri har qanday jamiyatning eng muhim asoslaridan biri hisoblanadi. Inson qadri deganda uning jamiyatdagi o'rni, hurmati, qadr-qimmatini va ijtimoiy ahamiyati tushuniladi. Bu tushuncha bevosita insonning ma'naviy darajasi bilan uzviy bog'liqdir. Ma'naviyat esa insonning ichki dunyosi, uning ruhiy-axloqiy qarashlari, e'tiqodi, bilim darajasi va hayotga bo'lgan munosabatini ifodalaydi. Ma'naviyatli inson o'z hayotida ezgulik, halollik, adolat va insonparvarlik tamoyillariga amal qiladi.

Bugungi kunda globallashuv jarayonlari kuchayib borayotgan bir paytda ma'naviyat va inson qadri masalalari yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Chunki zamonaviy dunyoda texnologiyalar rivojlanib borar ekan, insoniy qadriyatlarni saqlab qolish, yosh avlodni to'g'ri yo'naltirish muhim vazifaga aylanmoqda. Inson qadrini ulug'lash orqali jamiyatda ijtimoiy adolat, barqarorlik va taraqqiyotga erishish mumkin.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Ma'naviyat va inson qadri masalalari qadim zamonlardan buyon mutafakkirlar e'tiborida bo'lib kelgan. Sharq allomalari insonni ulug'lash, uning qadr-qimmatini e'zozlash g'oyalarini ilgari surganlar. Ularning fikricha, insonning haqiqiy qadri uning boyligi yoki lavozimida emas, balki uning ma'naviy yetukligi va axloqiy pokligidadir. Ilmiy manbalarda ma'naviyat insonni komillikka yetaklovchi kuch sifatida talqin qilinadi. Inson qadri esa jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlar orqali shakllanadi. Tadqiqot davomida tarixiy va zamonaviy manbalar o'rganilib, qiyosiy tahlil, mantiqiy umumlashtirish va tizimli yondashuv metodlaridan foydalanildi.

Asosiy qism. Ma'naviyat inson hayotining ajralmas qismi bo'lib, u shaxsning ichki dunyosini boyitadi va rivojlantiradi. Ma'naviyatli inson o'zining xatti-harakatlarini nazorat qila oladi, atrofdagilarga hurmat bilan qaraydi va jamiyat manfaatlarini o'z manfaatlaridan ustun qo'yadi. Bunday insonlar jamiyatda ijobiy muhitni shakllantiradi.

Inson qadri esa jamiyatdagi eng muhim ijtimoiy tushunchalardan biridir. Inson qadrini yuksaltirish deganda har bir shaxsning huquqlarini hurmat qilish, unga teng imkoniyatlar yaratish va jamiyatda adolatni ta'minlash tushuniladi. Inson qadri yuqori bo'lgan jamiyatda tinchlik, totuvlik va taraqqiyot hukm suradi.

Ma'naviyat va inson qadri o'zaro chambarchas bog'liq tushunchalardir. Ma'naviy yetuk inson o'z qadrini anglaydi va boshqalarning ham qadrini hurmat qiladi. Bu esa jamiyatda o'zaro hurmat, ishonch va hamjihatlikni kuchaytiradi.

Aksincha, ma'naviyat darajasi past bo'lgan jamiyatda inson qadri ham pasayadi, natijada turli ijtimoiy muammolar yuzaga keladi.

Yoshlar tarbiyasida ma'naviyat va inson qadri alohida o'rin tutadi. Yosh avlodga milliy qadriyatlar, urf-odatlar, an'analar va axloqiy me'yorlarni singdirish orqali ularni barkamol shaxs qilib tarbiyalash mumkin. Ta'lim muassasalari, oila va jamiyat bu borada muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, ota-onalarning tarbiyasi, ustozlarning ibрати yoshlar ma'naviyatining shakllanishida katta ahamiyatga ega.

Shuningdek, bugungi kunda internet va ijtimoiy tarmoqlarning ta'siri ham ortib bormoqda. Bu esa yoshlar ma'naviyatiga ijobiy ham, salbiy ham ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli ularda mustaqil fikrlash, axborotni tanlash va to'g'ri baholash ko'nikmalarini rivojlantirish zarur.

Xulosa. Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, ma'naviyat va inson qadri jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biridir. Insonning haqiqiy qadri uning ma'naviy boyligi, bilim darajasi va axloqiy fazilatlar bilan belgilanadi. Ma'naviy yetuk insonlar jamiyatda tinchlik, barqarorlik va taraqqiyotning kafolati hisoblanadi.

Shu boisdan ham har bir jamiyatda ma'naviyatni rivojlantirish, inson qadrini yuksaltirish, yoshlarni barkamol qilib tarbiyalash ustuvor vazifa bo'lib qoladi. Ma'naviyat va inson qadri uyg'unligi esa jamiyatning kelajakdagi taraqqiyoti va farovonligini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

•Mirziyoyev Sh.M. Inson qadri ulug'langan, erkin va farovon jamiyat barpo etamiz. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2022.

•Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: “Ma'naviyat”, 2008.

•Alisher Navoiy. Mahbub ul-qulub. – Toshkent: “G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi”, 2011.

- Saifnazarov I., Muxtorov A., Sultonov T. Inson qadri: ustuvor qadriyat. – Toshkent: “Noshir”, 2022.
- Otamuratov S. Globallashuv va milliy-ma’naviy xavfsizlik. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2013.
- Murodov A. Ma’naviyat va shaxs kamoloti. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2015.
- Tulenov J. Qadriyatlar falsafasi. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 1998.